

§ 8**Yttrande över remiss av departementpromemorian Rätt till
behörighetsgivande utbildning inom komvux (Ds 2015:60)**
AMN 2015-0380-01.06**Arbetsmarknadsnämndens beslut**

1. Arbetsmarknadsnämnden beslutade att hänvisa till förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt yttrande över remissen.

Ärendet

Kommunstyrelsen har remitterat departementspromemorian Rätt till behörighetsgivande utbildning inom komvux (Ds 2015:60) till arbetsmarknadsnämnden för yttranden. I promemorian föreslås en utökad rätt till komvux på gymnasial nivå i syfte att uppnå behörighet till högskola och yrkeshögskola. Förslagen syftar bland annat till att:

- ge vuxna en långsiktig möjlighet att genom utbildning byta yrkeskarriär, till exempel för att undvika arbetslöshet,
- ge kvinnor och män som aldrig fullföljt gymnasieskolan en livslång möjlighet att avsluta utbildning på gymnasial nivå,
- en livslång rätt till behörighetsgivande utbildning ska bli en självklarhet och ett fundament i den svenska utbildningspolitiken.

I ärendet föreslås en utökad rätt att delta i komvux på gymnasial nivå i syfte att uppnå grundläggande och särskild behörighet till högskoleutbildning. Det föreslås också en utökad rätt att delta i komvux på gymnasial nivå i syfte att uppnå grundläggande behörighet till och särskilda förkunskaper för utbildning inom yrkeshögskolan. I båda fallen ska rätten till utbildning gälla för vuxna som är behöriga att delta i komvux på gymnasial nivå. Vidare föreslås ett bemyndigande för regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, att i vissa fall meddela föreskrifter om vilka kurser som en rätt att delta i komvux på gymnasial nivå omfattar.

I promemorian föreslås också att bestämmelserna om urval till komvux på gymnasial nivå ska utvidgas till att även omfatta dem som har en längre tidigare utbildning. Dessutom ska gruppen vuxna med en svag ställning på arbetsmarknaden vara en av de grupper som prioriteras vid urvalet.

Slutligen föreslås att Statens skolverk ska få i uppdrag att göra en förstudie om inrättandet av en betygsdatabas och även utreda vissa frågor när det gäller en sådan databas. En betygsdatabas kan bland annat underlätta individers rätt till komvux på gymnasial nivå. De föreslagna författningsändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2017.

Förvaltningen anser att det behövs en dialog mellan högskola, yrkeshögskola och kommun kring vilka kurser som ska ingå i särskild behörighet. Vidare anser förvaltningen att en generell rätt till komvux kan leda till ett oproportionerligt nyttjande av densamma och förvaltningen kan se en risk att det blir kostnadsdrivande för kommunen. Förvaltningen anser också att det räcker med en urvalsordning för de som inte har kort tidigare utbildning och att begreppet ”svag ställning på arbetsmarknaden” behöver förtydligas. Underlaget för de ekonomiska konsekvenserna behöver uppdateras med hänsyn till bla utbyggnaden av högskola och yrkeshögskola, samhällets strukturomvandling och flyktinginvandringen som sker idag. Förvaltningen välkomnar en förstudie av införandet av en betygssdatabas som stärker rättsäkerheten för elevernas rätt till komvux på gymnasial nivå.

Förvaltningen har redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 21 januari 2016.

Beslutsgång

Ordföranden Emilia Bjuggren (S) föreslog, med instämmande från samtliga ledamöter, att nämnden skulle besluta enligt förvaltningens förslag till beslut.

Särskilt uttalande

Ordföranden Emilia Bjuggren m.fl. (S), ledamoten Awad Hersi m.fl. (MP) samt ledamoten Tina Kratz (V) lämnade följande särskilda uttalande.

Regeringens förslag om rätt till behörighetsgivande utbildning inom komvux är helt rätt inriktning på politiken. Strukturomvandlingen av ekonomin gör det tydligt att vi i framtiden kommer att behöva mer utbildning, inte mindre, för att fortsätta vara konkurrenskraftiga och förbättra matchningen på arbetsmarknaden.

För Stockholmsregionen är detta en avgörande framtidsfråga. Fram till 2020 väntas efterfrågan på arbetskraft i länet öka med ungefär 200 000 personer, varav 150 000 är personer med eftergymnasial utbildning. Samtidigt har vi en situation där nästan en tredjedel av Stockholms tjugoåringar saknar gymnasieexamen. Det är med andra ord hög tid för ett kunskapslyft så att människor faktiskt kan svara när arbetsgivare ropar efter personal.

Vuxenutbildningen är en investering både i den enskilde individen och i ekonomin. Genom vuxenutbildning får människor chansen att ta sig närmare sina mål samtidigt som vuxenutbildningen bidrar till

kompetensförsörjningen. Vi välkomnar regeringens förslag som ett steg mot ett återupprättande av det livslånga lärandet. Målet måste vara att bygga utbildningssystem gör det möjligt att utbilda, vidareutbilda och omutbilda sig genom hela livet, oavsett tidigare utbildningsbakgrund. När människor får möjlighet att yrkesväxla frigörs också platser för de som står utanför arbetsmarkanden idag.

Studiefinansieringen är en hörnsten i det praktiska möjliggörandet av det livslånga lärandet. Det gäller särskilt personer med kort utbildningsbakgrund, som står långt ifrån arbetsmarknaden och som har en relativt lång studieväg att ta sig igenom innan de uppnår gymnasieexamen och/eller högre utbildning. För denna grupp kan risken för återbetalningskrav eller det faktum att de redan använt sina studiemedelsveckor utgöra ett reellt hinder till studier. SOU 2013:20 visar att mer än hälften av personerna som studerar på grundläggande nivå inom vuxenutbildningen fått krav på återbetalning av studielån överlämnade till kronofogden. Utredningen uppmärksammar vidare att antalet veckor med studiemedel inte räcker till för vissa studerande med lång väg att gå, vilket kan få till följd att människor avbryter sina studier i förtid.

För att uppnå önskad effekt med reformen bör regeringen därmed skyndsamt se över reglerna kring studiefinansiering och överväga ett kunskapslyftsbidrag.

Ersättaryttrande

Ersättaren Armina Etminan (Fi) lämnade följande ersättaryttrande.

Regeringens förslag om rätt till behörighetsgivande utbildning inom komvux är helt rätt inriktning på politiken. Strukturiomvandlingen av ekonomin gör det tydligt att vi i framtiden kommer att behöva mer utbildning, inte mindre, för att fortsätta vara konkurrenskraftiga och förbättra matchningen på arbetsmarknaden.

För Stockholmsregionen är detta en avgörande framtidsfråga. Fram till 2020 väntas efterfrågan på arbetskraft i länet öka med ungefär 200 000 personer, varav 150 000 är personer med eftergymnasial utbildning. Samtidigt har vi en situation där nästan en tredjedel av Stockholms tjugoåringar saknar gymnasieexamen. Det är med andra ord hög tid för ett kunskapslyft så att människor faktiskt kan svara när arbetsgivare ropar efter personal.

Vuxenutbildningen är en investering både i den enskilde individen och i ekonomin. Genom vuxenutbildning får människor chansen att ta sig närmare sina mål samtidigt som vuxenutbildningen bidrar till

kompetensförsörjningen. Vi välkomnar regeringens förslag som ett steg mot ett återupprättande av det livslånga lärandet. Målet måste vara att bygga utbildningssystem gör det möjligt att utbilda, vidareutbilda och omutbilda sig genom hela livet, oavsett tidigare utbildningsbakgrund. När människor får möjlighet att yrkesväxla frigörs också platser för de som står utanför arbetsmarkanden idag.

Studiefinansieringen är en hörnsten i det praktiska möjliggörandet av det livslånga lärandet. Det gäller särskilt personer med kort utbildningsbakgrund, som står långt ifrån arbetsmarknaden och som har en relativt lång studieväg att ta sig igenom innan de uppnår gymnasieexamen och/eller högre utbildning. För denna grupp kan risken för återbetalningskrav eller det faktum att de redan använt sina studiemedelsveckor utgöra ett reellt hinder till studier. SOU 2013:20 visar att mer än hälften av personerna som studerar på grundläggande nivå inom vuxenutbildningen fått krav på återbetalning av studielån överlämnade till kronofogden. Utredningen uppmärksammar vidare att antalet veckor med studiemedel inte räcker till för vissa studerande med lång väg att gå, vilket kan få till följd att människor avbryter sina studier i förtid.

För att uppnå önskad effekt med reformen bör regeringen därmed skyndsamt se över reglerna kring studiefinansiering och överväga ett kunskapslyftsbidrag.